

SESIUNEA ȘTIINȚIFICĂ A MUZEULUI DE ISTORIE NAȚIONALĂ ȘI ARHEOLOGIE CONSTANȚA (20—22 NOV. 1980)

C. CHERA-MĂRGINEANU

Sedința plenară festivă de deschidere a lucrărilor sesiunii științifice a avut loc la 20 noiembrie 1980, ora 10,30, în sala de recepție a muzeului.

Tovarășul A. Rădulescu, directorul Muzeului de istorie națională și arheologie Constanța a salutat prezența la această manifestare a unor cadre de seamă din conducerea de partid și de stat a județului precum și pe numeroși oaspeți din municipiu și din țară, care au răspuns invitației de a participa la prestigioasa reuniune științifică.

Tovarășa E. Borodi, secretar al Comitetului Județean Constanța al Partidului Comunist Român a rostit un *cuvînt de salut*.

Directorul instituției a prezentat apoi *Darea de seamă asupra activității muzeului în perioada noiembrie 1979 — noiembrie 1980*.

De la ora 11, în sedința plenară, au fost prezentate următoarele lucrări :

— A. Rădulescu, M. Bărbulescu : *Din nou despre legația lui Traian în Moesia Inferior între 103—108 e.n.*

— E. Bantea : *Noi documente ale fostului inamic despre insurecția română.*

— M. Constantin : *Trecutul militar înaintat în conștiința națiunii române.*

În încheiere, R. Vulpe a adus un omagiu memoriei lui N. Iorga, de la moartea căruia s-au împlinit 40 ani.

După amiază, începînd de la orele 16, lucrările sesiunii au continuat pe secții,

La secția I : *Arheologia comunei primitive*, lucrările au fost conduse de Eugen Comșa.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— M. Cîrciumaru : *Vegetația, schimbările climei și cultura materială din pleistocenul superior de pe teritoriul României privit în contextul situației europene.*

— P. Hașotti : *Prima fază a culturii Hamangia, în lumina studiului ceramicii din așezarea Medgidia-Satu Nou.*

— N. Harțuchi : *Date privind culturile neoneolitice din sudul și sud estul Munteniei.*

— E. Comșa : *Despre figurinele plate din os din perioada de sfîrșit a culturii Gumelnița.*

— E. Tudor : *Date privind bronzul timpuriu carpato-danubian.*

— M. Ignat : *Depozite de bronz descoperite în podișul Sucevei.*

În cadrul discuțiilor, tov. D. Galbenu a arătat că în Dobrogea cultura Gumelnița încetează din faza B I, care este documentată de unelte și ceramică spe-

cifică. Tot în legătură cu comunicarea tov. M. Harțuche, se subliniază că ceramica culturii Cernavodă I are o puternică tradiție gumelnițeană, apariția ei făcându-se pe un puternic fond gumelnițean. Tov. M. Harțuche este de acord cu cele spuse de tov. D. Galbenu, adăugînd că mai tîrziu au avut loc influențe nordice și sudice.

Tov. Brudiu subliniază importanța comunicării tov. M. Cîrciumaru, raliindu-se totodată la opiniile expuse și care arată că pentru România, datorită condițiilor deosebite se impun și criteriile deosebite de analiză și periodizare a paleoliticului. Se arată că în situația în care analiza cu C 14 nu este sugestivă pentru paleolitic, importanța cercetărilor tov. M. Cîrciumaru crește, folosirea metodelor de acest gen căpătînd o semnificație sporită pentru argumentarea arheologică.

Tov. A. Laszlo întrebă dacă totuși n-ar trebui să existe un sistem european unitar de raportare cronologică. Tov. M. Cîrciumaru răspunde că trebuie conturată o cronologie regională, specificîndu-se sincronismele respective în Europa.

Tov. E. Comșa subliniază importanța comunicării tov. D. Galbenu și întrebă pe tov. P. Hașoți dacă la Medgidia — Satu Nou există un singur nivel de locuire. Răspunsul este afirmativ. Tov. D. Galbenu și tov. E. Comșa subliniază importanța acestei așezări care oferă un material unitar, permițînd delimitarea unei faze clare a culturii Hamangia.

Tov. M. Cîrciumaru afirmă că la Rîmnicelu agricultura ar putea fi mai dezvoltată decît a admis tov. M. Harțuche. Discuțiile converg spre admiterea acestui fapt.

Tov. E. Tudor întrebă pe tov. M. Harțuche dacă a determinat pentru faza Cernavodă I C procentajul la ceramică pentru a putea surprinde aportul adus de cultura Gumelnița pe de o parte și de elementele sudice pe de alta. Tov. Harțuche răspunde afirmativ subliniind că analiza totală a ceramicii va apare curînd în revista muzeului din Brăila.

Tov. E. Comșa arată importanța comunicării tov. Harțuche întrucît se adună laolaltă date vechi și noi privitoare la arheologia acestei epoci.

Tov. D. Galbenu menționează noutatea și importanța comunicării tov. E. Comșa și crede că figurile din os se purtau nu numai de către femei ci și de anumite personaje cu rang.

Tov. E. Comșa arată că importanța comunicării tov. E. Tudor constă în descoperirea unui nou complex datat în bronzul timpuriu și cel mijlociu.

Tov. A. Laszlo subliniază justețea concluziei tov. M. Ignat după care unele complexe din podișul Sucevei încep în Hallstattul A.

La secția III : Arheologie clasică greco-romană, lucrările au fost conduse de Constantin Preda și Nicolae Vlăssă.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— L. Buzoianu : *Considerații asupra ștampilelor sinopeene de la Edificiul roman cu mozaic.*

— E. Birlădeanu : *În legătură cu începutul epocii romane în Dobrogea pe baza descoperirilor din necropolele Callatisului.*

— Al. Suceveanu : *Un relief sabasiac de la Fintînele — jud. Constanța.*

— V. Bauman : *Venus de la Lanurile.*

— O. Bounegru : *Reprezentări de ambarcațiuni pe monumentele din Scîția Minor în sec. II—III e.n.*

— I. Micu : *Pontul Euxin în operele ovidiene din exil.*

— I. Mitrofan : *Cultul Nemeselor în Moesia Inferior și Dacia Porolissensis.*

— N. Vlăssă : *Despre inscripția unei game magice de la the Porolissum.*

— A. Opaiț : *O nouă unitate militară atestată la Aegyssus.*

În cadrul discuțiilor, tov. Al. Suceveanu scoate în evidență în legătură cu comunicarea tov. L. Buzoianu, că dacă sub nivelul mozaicului se află un astfel de material, există posibilitatea ca aici să fie prezente bogate straturi romane timpurii, amintînd și de ipoteza lui A. Aricescu, care leagă existența uneia din nișe de un nivel de aceeași epocă. Apoi remarcă prudența și ușurința cu care autoarea se mișcă în problematica epocii elenistice. Consideră comunicarea tov. E. Birlădeanu ca extrem de valoroasă, pentru că ne oferă noi date privind perioada dintre 70 î.e.n. și începutul sec. II e.n. Subliniază că Tomisul era mult mai receptiv la schimbări în comparație cu Histria și Callatis. În privința comunicării tov. O. Bou-

negru sugerează îmbogățirea repertoriului cu date referitoare la ambarcațiuni găsite *in situ* și amintește de menționarea unui *liburnum armatae la Noviodunum*. Consideră comunicarea tov. N. Vlăsa ca un exemplu de metodă în abordarea subiectului respectiv. Privitor la comunicarea tov. A. Opaîț, sugerează ipoteza dislocării trupei amintite la Aegyssus între perioada de domnie a lui Hadrian și 230 e.n.

Tov. P. Alexandrescu, după ce semnalează rigurozitatea exemplară a comunicării tov. L. Buzoianu, sugerează valorificarea lotului de toarte ștampilate de la București. În legătură cu comunicarea tov. E. Bîrlădeanu, afirmă că datele oferite privind necropolele de la Callatis sînt interesante, dar prea generale. Pune apoi întrebări pentru clarificarea unor aspecte privind ritul funerar și propune îmbogățirea lucrării cu mai multe date exacte. În legătură cu comunicarea tov. V. Bauman, este de părere că prima statuie este mai degrabă un portret. În linii mari, este de acord cu datarea propusă dar se îndoiește că poate fi pusă în legătură cu cultul Venerei.

Tov. C. Preda subliniază felul științific și corect de abordare a subiectului în comunicarea tov. L. Buzoianu, apreciind introducerea implicațiilor de ordin istoric și evidențierea analogiilor privind situația economică și îndeosebi cea comercială. Referindu-se apoi la comunicarea tov. E. Bîrlădeanu spune că necropolele de la Mangalia lasă impresia de neunitate, în momentul de față fiind greu de stabilit o situație foarte clară în privința lor. Comunicarea a pus accent pe perioada romană timpurie, iar cercetările sînt într-o primă fază, descoperirile nefiind numeroase și nici foarte clare. În perioada de limită între elenistic și roman cercetarea are un caracter dificil. Este de părere că în comunicarea tov. Al. Suceveanu se relevă importanța unui document arheologic descoperit în teritoriul de ocupație romană. Îl felicită pe tov. O. Bounegru pentru comunicarea prezentată, care poate servi ca bază pentru un studiu amplu. Se oferă să-i dea date cu privire la reprezentările de nave pe monede.

Tov. I. Barnea felicită pe autorii comunicărilor pentru contribuțiile aduse și se referă în continuare la două detalii epigrafice. În comunicarea tov. N. Vlăsa forma lui Σ nu îndreptățește o datare mai timpurie decît jumătatea sau mijlocul sec. II e.n., iar pentru tov. I. Mitrofan amintește modificarea caracteristicilor epigrafice la începutul sec. III e.n., chiar în epoca Severilor. Exprimă părerea că materialele noi trebuiesc publicate cît mai curînd.

Tov. V. Bauman aduce o completare în legătură cu ștampila prezentată de tov. A. Opaîț. Dacă la Aegyssus au existat trupe terestre, ștampila descoperită și datată în prima jumătate a sec. III e.n. îmbogățește știrile noastre în această privință. Ne putem gîndi la existența acestor trupe aici la sfîrșitul sec. II și prima jumătate a sec. III e.n., chiar dacă ștampila ar fi datată în a doua jumătate a sec. III e.n. Apreciază apoi comunicarea tov. N. Vlăsa pentru întregirea cunoștințelor asupra istoriei religiilor oglindite în artă și îl felicită pentru că a subliniat adevărata valoare științifică a unui document considerat epuizat. S-a făcut astfel o demonstrație a felului cum trebuie publicat un astfel de document.

Tov. A. Opaîț mulțumește tov. Al. Suceveanu pentru sugestie și completează că în perioada lui Antoninus un detașament militar desfășura o activitate de construcție la Oescus. Contextul arheologic indică clar mijlocul sec. III — sfîrșitul sec. III. Alt argument este acela că Aegyssus reprezenta fostul *oppidum* getic care în sec. II începe să fie fortificat. Nu se știe unde se află castrul militar, dar la această dată unitatea nu putea sta în *civitas*. Aegyssus este fortificat începînd cu mijlocul sec. III, iar cohorta este considerată că și-a adus contribuția la aceasta.

Tov. N. Vlăsa se referă la datarea gemei magice prezentată. Este greu de spus dacă textele de pe acest gen de geme sînt gravate concomitent cu confecționarea lor. Semnul este întîlnit și în sec. III și IV e.n.

La secția IV : *Arheologie și istorie medievală*, lucrările au fost conduse de Petre Diaconu și Tudor Mateescu.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— P. Diaconu, P. Vlădilă : *Considerații pe marginea unei locuințe medievale de la Păcuinul lui Soare*.

— Gh. Mănuclu-Adameșteanu : *Noi descoperiri din sec. X—XIII de pe linia Dunării.*

— G. Custurea : *Precizări cu privire la sfârșitul așezării de la Păcuil lui Soare, în lumina descoperirilor monetare.*

— T. Mateescu : *Chilia Veche în timpul stăpînirii otomane.*

— D. Căpățînă : *Cetatea medievală Giurgiu — săpăturile arheologice din anul 1980.*

— Gemil Tahsin : *O nouă știre despre Dobrogea românească în prima jumătate a secolului al XIII-lea.*

— Th. Papisima : *Despre sigiliile în alb din cetatea bizantină Păcuil lui Soare (jud. Constanța).*

— I. Bitoleanu : *Un izvor istoric controversat : însemnările dobrogene ale abatelui R. G. Boscovich.*

— M. Ionescu : *O sursă străină recentă despre secolele XVIII—XIX românești.*

în cadrul discuțiilor tov. E. Bantea cere o clarificare a relației I. Terter-Ivanco, cu precizări asupra identității și intențiilor sale, precum și a felului cum s-a ajuns la aceste concluzii.

Face apoi unele precizări și observații de geografie climatică, referindu-se la defrișările la care probabil a contribuit și revoluția industrială începînd din sec. XVIII, urbanizarea și accentuarea masivă a caracterului cerealier al agriculturii față de cel pastoral.

Tov. T. Mateescu întrebă dacă nu poate fi valabilă ipoteza că Kleeman n-a văzut nimic la Chilia Veche din cauza unei distrugerii de moment.

Tov. P. Diaconu răspunde că despre Ioan Terter nu se știa nimic pînă în 1977. De 25 de ani, în fiecare campanie de cercetare, au apărut monede de tipul amintit, monede atribuite de Mușurov lui Gh. Terter (1290—1399), concluzie acceptată de toți numismații. Monedele lui Gheorghe Terter apăreau însă la sfârșitul sec. XIV. În SCIVA 1977 a fost lansată o ipoteză, confirmată în 1979 prin descoperirea unei monede tip Gh. Terter-Ivanco, documentînd că este aceeași persoană : Ioan Terter (sfîrșitul sec. XIV). Consideră apoi că urbanizarea, industrializarea și extinderea culturilor au contribuit la schimbarea regimului climatic. Marile baze navale din antichitate se găseau la coada limanurilor de pe malul drept al Dunării, în prezent acestea fiind înnămolite datorită eroziunii malului stîng și al depunerilor pe malul drept.

Tov. T. Mateescu nu găsește explicația pentru relatarea lui Kleeman. O acțiune războinică a avut loc abia în 1771, iar relatarea este din 1768. O cercetare mai amănunțită poate duce la descoperirea urmelor altor distrugerii ; cercetarea ar fi destinată formării unei imagini corecte asupra evenimentelor, mai ales că intervine o nepotrivire între Kleeman și alte izvoare. Trebuie văzut care dintre aceste izvoare este mai veridic.

Tov. S. Baraschi întrebă pe tov. Mateescu ce izvoare a folosit pentru sec. XII—XIV. Acesta răspunde că au fost folosite numai izvoare cartografice pentru că izvoarele turcești publicate de N. Beldiceanu, M. Alexandrescu-Dersca-Bulgaru se referă la Chilia Nouă.

Tov. N. Constantin cere o lămurire de la tov. P. Diaconu în privința folosirii numelui Dobrotici sau a celui de Dobrotiță.

Tov. P. Diaconu răspunde că Mutafciiev a făcut o analiză a izvoarelor bizantine și italiene și a ajuns la concluzia că numele corect este cel de Dobrotiță. Această concluzie ne avantajează în sensul că numai în limba română există sufixul — iță. Ambasadorii lui Ivanco erau Costea și Ciolpan — nume cu rezonanță românească, respectiv cumană.

Tov. Gh. Mănuclu-Adameșteanu întrebă pe tov. T. Mateescu despre localizarea satului Ahmed Faci.

Tov. T. Mateescu răspunde că protocoalele ruso-turce pentru delimitarea zonei neutre după 1829 îl localizează la cotul Bugeacului. Va studia amănunțit localizarea pentru că la hărți se revine tot timpul ; probabil era o așezare românească, pentru că frunțașii satului chemați la Babadag erau români.

Tov. P. Diaconu consideră că au fost prezentate comunicări interesante, bogate în date arheologice și istorice. Comunicările asupra cetății de la Păcuiul lui Soare aduc date noi care aruncă o nouă lumină asupra acestei așezări. Tov. Gh. Mănucu-Adameșteanu a prezentat o comunicare interesantă, sugerînd cu prudență o cronologie a materialelor discutate. T. Mateescu a prezentat o comunicare cu numeroase informații, care stabilesc continuitatea așezării Chilia Veche de la înființare și pînă în zilele noastre. Este convins că Licostomo nu se numea și Chilia. Tov. D. Căpățînă a prezentat o comunicare precisă, matematică. În privința comunicării tov. G. Tahsin spune că este într-adevăr vorba de Valahia Asăneștilor și adaugă că o cronică islandeză din sec. XIII numește această parte a Dunării de Jos — Blocumenland — Țara Valahilor. Tov. I. Bitoleanu a subliniat foarte bine realitățile pe care Boscovich le-a ignorat sau cunoscut prea puțin. În dreapta Dunării nu a existat populație bulgărească ci numai românească în locuri ca Dăieni, Băltăgești etc. Dețerul publicat de Bistra, Tvetcova menționează la 1574 nume de gelepi, care sînt numai români. Tov. M. Ionescu a prezentat o comunicare interesantă pentru istoria modernă românească.

Vinei, 21 noiembrie.

La secția II : *Civilizația traco-getică*, lucrările au fost conduse de prof. Radu Vulpe și Constantin Preda.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— E. Ciocea : *Considerații asupra așezărilor și locuințelor hallstattiene timpurii din spațiul extracarpatic.*

— A. Laszlo : *Noi date privind cultura Gava Holihradu de pe teritoriul României.*

— M. Comșa : *Viticultura la traco-daci în lumina cercetărilor arheologice.*

— V. Vasiliiev : *O piesă scitică în stil animalier descoperită la Telna.*

— Em. Moscalu : *Necropola de la Canlia și unele aspecte ale problemei scitice în aria tracică.*

— M. Mănucu-Adameșteanu : *Cîteva observații preliminare asupra tezaurului de monede vîrf de săgeată de la Vișina (com. Jurilovca).*

— A. Cioara și colectiv : *Rezultate preliminare ale analizei FRX a tezaurului de la Vișina.*

— C. Preda : *Unele probleme privind monetăria dacică de tip roman republican.*

— V. Zoran și colectivul : *Rezultate preliminare ale analizei nedistructive a unor denari romani republicani și imitații ale acestora.*

— V. Sirbu : *Relații comerciale între geți și greci din Bărăganul de nord.*

— V. Lica : *Profesorul N. Gostar despre inscripția „Decebalus per Scorilo“.*

— R. Vulpe : *Asemănările de aspect dintre daci și iranieni.*

Nu au avut loc discuții.

La secția III : *Arheologie clasică romană*, lucrările au fost conduse de Emilian Popescu și Cristian Vlădescu.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— M. Brudiu : *Castellum de pămînt din cartierul Dunărea-Galați și semnificația lui.*

— R. Florescu : *Moesia Inferior și războaiele dacice.*

— V. Georgescu, T. Cliante, V. Lungu : *Contribuții la urbanistica Tomisului, în lumina săpăturilor de salvare din zona peninsulară.*

— C. Mușețeanu, Dan Elefterescu : *Opaițe romane de la Durostorum.*

— I. T. Dragomir : *O statuetă dionisiacă de marmură, descoperită în castrul de la Tirighina-Barboși.*

— R. Ocheșeanu : *Tezaurul de monede romane tîrzii de la Mircea Vodă.*

— C. Petolescu : *Inscripțiile de pe mortară din Dacia și Moesia Inferior.*

— C. Vlădescu : *Masca de coif roman de la Carsium.*

— A. Opaîț, M. Zahariade : *Burgul roman tîrziu de la Topraichioi.*

— M. Bucovală, Gh. Papuc : *Noi date despre fortificația de tip quadriburgium de la Ovidiu.*

În cadrul discuțiilor, tov. R. Florescu semnalează că varietatea tipurilor de fortificații s-a îmbunătățit în Dobrogea. În legătură cu burgul de la Topraichioi

precizează că este vorba de pile (cele patru piese). Privind inscripțiile pe mortaria sugerează o extindere a analogiilor (quadriburgium) și în afara granițelor românești. Amintește de fortificația din Ostrovul Banului, care nu este asemănătoare cu cea de la Ovidiu, avînd în centru o piață de arme și la colțuri cîte un turn, dar care evidențiază varietatea acestui tip de fortificații.

C. Petolescu subliniază în legătură cu comunicarea tov. I. T. Dragomir trăsăturile acolitului lui Dionisos ca fiind ale lui Pan. Dar subliniază și sincretismul (Jupiter-Dionisos) la această statuie ca o idee nouă care este întilnită în arta figurată a Daciei romane. Informează despre noi descoperiri legate de castele de pe linia Transalutanus — castrul de pămînt Porceni (Bumbesti), castrul de la Voinești, cu zid de piatră și cărămizi stampilate cu nume de unități militare (Leg. XI Claudia). Privind limesul transalutan și existența castrelor duble, primul este abandonat în vremea lui Hadrian, iar cele din urmă sînt construite în vremea lui M. Aurelius și Commodus.

Tov. M. Zahariade precizează că stampila *Stefanou* a fost preluată de la tov. C. Vlădescu. În legătură cu burgul de la Topraichioi evidențiază caracterul oarecum aparte al acestuia și că meșterii au fost aduși din Orient, ca și militarii. Este de acord cu ideea tov. R. Florescu privind analogiile cu Răsăritul. (Armenia).

Tov. Emilian Popescu subliniază importanța tuturor comunicărilor și mai ales a celei privind urbanistica Tomisului, prin noutatea descoperirilor prezentate. În legătură cu *castellum*-ul de la Galați nu crede că în ultima sa fază acesta va fi fost utilizat numai ca depozit de ulei și amfore. Privind tot urbanistica Tomisului și îndeosebi bazilicile, le consideră cele mai importante descoperiri de monumente creștine din sec. IV—VI e.n. din Tomis. Este posibil să fie un mare complex episcopal în zona actualei catedrale, deoarece în zonă au fost descoperite arhitrave cu inscripții creștine (Farul Genovez), așezate în acropolă. Cripta din sec. V—VI e.n. va fi conservată. Datele prezentate despre burgul de la Topraichioi și despre fortificația de la Ovidiu sînt legate de reformele militare din vremea lui Dioclețian și de inscripțiile ce amintesc de burguri.

La secția V : *Istorie medie, modernă și contemporană*, lucrările au fost conduse de Herbert Rabinovici.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— N. Ursu : *Aspecte ale unor deplasări demografice din Țara Românească în Dobrogea, în sec. XVII—XIX.*

— A. Murat, A. M. Diana : *Activitatea portului Constanța la mijlocul secolului al XIX-lea, în lumina unor documente inedite.*

— V. Șerban, C. Șerban : *Inceputuri de modernizare în Constanța în anii 1878—1900.*

— V. Alexandrescu : *Documente străine inedite referitoare la politica militară a României la sfîrșitul secolului al XIX-lea.*

— S. Lascu : *Inceputul activității filialelor partidelor politice în județul Constanța.*

— M. Luca : *Elemente alogene în structura populației dobrogene după 1878 — italienii.*

— S. Rădulescu-Zoner : *Comerțul maritim român la începutul sec. XX, implicații politico-diplomatice.*

— E. Oberländer-Tirnovceanu : *Circulația monedei sirbești și comerțul razgazan la Dunărea de Jos în sec. XII—XIV.*

— H. Rabinovici : *Tratatul de pace de la Paris (1920) — consfințirea hotărîrii și voinței poporului român.*

Nu au avut loc discuții.

În după amiaza aceleiași zile a avut loc o vizită de lucru pe limesul dunărean la Capidava — Topalu — Hirșova.

Sîmbătă, 22 noiembrie.

La secția III : *Arheologie romano-bizantină*, lucrările au fost conduse de Maria Comșa și Alexandru Suceveanu.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— A. Panaitescu : *Date noi privind cetatea Ulmetum și zona ei extramurană în sec. V—VI e.n.*

— V. Tatomir : *Mărturii arheologice dobrogene, consemnate în arhiva Comisiei Monumentelor Istorice.*

— Al. Barnea : *Basilica Forensis din Tropaeum, în lumina ultimelor săpături.*

— Z. Covacef : *Contribuții privind distrugerea cetății Capidava în sec. VI.*

— C. Chera-Mărgineanu : *Morminte creștine timpurii descoperite la Ostrov.*

— C. Chiriac : *Cîteva considerații asupra circulației monedei bizantine la nordul Dunării de Jos în sec. VI—VII.*

În cadrul discuțiilor tov. A. Opaț întreabă pe tov. Al. Barnea, cum plasează zidul demantelat din interiorul bazilicii Forensis. Răspunsul este că observațiile privind datele constructive au condus la concluziile enunțate. Sînt însă necesare noi verificări. Apoi, întreabă pe tov. Z. Covacef, unde exact a găsit moneda de la 571—573. Tov. Z. Covacef răspunde că pe zidul cu mortar amintit în comunicare.

Tov. M. Comșa consideră în concluzie că au fost abordate probleme importante, chiar dacă au fost comunicate numai rezultate parțiale. Sînt deosebit de importante aspectele abordate în legătură cu Ulmetum, Tropaeum Traiani. Prin faptul că documentele prezentate de tov. V. Tatomir, menționează monumente care trebuie să intre în atenția arheologilor, trebuie făcute verificări în teren, sarcini mai dificile revenind în acest sens Muzeului din Constanța.

Cele patru morminte de la Ostrov sînt sigur creștine, dar trebuie făcut un efort pentru a surprinde și alte morminte în vederea datării ; dacă sînt din sec. IX va trebui făcută o expertiză antropologică. Ritualul de înmormîntare este interesant, dar vor trebui continuate cercetările. Descoperirea, deși modestă, prezintă o importanță deosebită.

Comunicarea tov. C. Chiriac este interesantă, cercetarea devine însă mai dificilă atunci cînd se lucrează în învățămînt ; concluziile la care a ajuns prin studiul monedelor sînt importante mai ales pentru întregirea imaginii asupra evoluției istorice în teritoriul aflat în discuție.

Remarcă în final că toate comunicările prezentate vor trebui publicate pentru că conțin puncte de plecare pentru cercetările viitoare.

La secția V : *Istorie modernă și contemporană*, lucrările au fost conduse de g-ral maior Eugen Bantea.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

— P. Zaharia : *Dezvoltarea economică a orașului Tulcea la începutul sec. XX.*

— S. Suceveanu : *Aspecte ale situației social-economice a țărănimii din județul Constanța la începutul sec. XX.*

— Gh. Dumitrașcu : *Demografia nordului Dobrogei înainte de 1878 în lumina tradiției tîrzii.*

— C. König : *Mărturii despre activitatea creatoare a inventatorului Ion Paulat, realizator al primului hidroavion românesc.*

— A. M. Diana : *Un moment din istoria aviației românești — hidroavionului Getta (1925).*

— V. Ciorbea : *Aspecte ale colonizării rurale din Dobrogea în perioada interbelică.*

— O. Georgescu : *Periodice muncitorești și antifasciste din Dobrogea.*

— I. Dumitrescu : *Profesorul Alexandru Arbore.*

— M. Vicol, M. Bălăbănescu : *Case și locuri istorice legate de mișcarea muncitorească din județul Constanța în perioada interbelică.*

— A. Marinescu : *Unele aspecte ale situației internaționale anterioară declanșării celui de-al doilea război mondial, reflectate în documentele Căpitaniei portului Constanța.*

— P. Turlea : *Problema Dobrogei la Conferința de pace de la Paris, în lumina corespondenței primite de Nicolae Iorga.*

— M. Păvăloiu : *Luptele de apărare a malului dobrogean al Dunării, august-septembrie 1944.*

Nu au avut loc discuții.

La secția VI : *Memorialistică, muzeologie*, lucrările au fost conduse de Flo-rica Cruceru.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

- D. Mîndru : *Problematica conservării colecțiilor școlare.*
- C. Boghiță : *Importanța restaurării monumentului militar funerar în vederea integrării sale în complexul muzeal Tropaeum Traiani.*
- I. Cojocaru, *O filă din istoria învățămîntului constănțean — Școala normală de institutori — 1893—1896.*
- F. Cruceru : *Cu privire la descoperirea Dobrogei de pictorii noștri.*
- D. Păuleanu : *Tematica dobrogeană în arta românească, tradiție și continuitate.*
- A. Fărcașu : *Problematica peisajului dobrogean în creația lui Nicolae Dă-răscu, aflată în patrimoniul muzeului constănțean.*

Nu au avut loc discuții.

Închiderea festivă a lucrărilor a avut loc în sala de recepții a muzeului, sesiunea putînd fi considerată ca un succes pentru cunoașterea și interpretarea științifică a cercetărilor de ultimă oră.